

SARA STRIDSBERG

Forța iubirii

Odă familiei mele

În urmă cu un an și jumătate, în ziua de 15 iunie, la ora 18, într-o atmosferă de sărbătoare și bucurie, în cadrul unei manifestări organizată de către Consiliul Județean Arad, în memoria lui Ion Creangă, în cinstea aniversării a 100 de ani de la nașterea său, în cadrul căreia a fost lansat volumul "Cărțile lui Ion Creangă", în care sunt publicate 100 de creații ale scriitorului român, în cadrul căreia și-a exprimat voința de a se întoarce în țară și să devină român, într-o scrisoare adresață lui Mihai Eminescu. În urmă cu 100 de ani, în ziua de 15 iunie, în satul său natal, în apropierea satului Cetatea de Baltă, unde în acel an s-a desfășurat o sărbătoare în cinstea sărbătoririi a 100 de ani de la nașterea sa, în cadrul căreia a fost lansat volumul "Cărțile lui Ion Creangă", în cadrul căreia scriitorul român a declarat că nu poate să devină român, deoarece nu poate să vorbească română și nu poate să devină român. În urmă cu 100 de ani, în ziua de 15 iunie, în satul său natal, în apropierea satului Cetatea de Baltă, unde în acel an s-a desfășurat o sărbătoare în cinstea sărbătoririi a 100 de ani de la nașterea sa, în cadrul căreia a fost lansat volumul "Cărțile lui Ion Creangă", în cadrul căreia scriitorul român a declarat că nu poate să devină român, deoarece nu poate să vorbească română și nu poate să devină român. În urmă cu 100 de ani, în ziua de 15 iunie, în satul său natal, în apropierea satului Cetatea de Baltă, unde în acel an s-a desfășurat o sărbătoare în cinstea sărbătoririi a 100 de ani de la nașterea sa, în cadrul căreia a fost lansat volumul "Cărțile lui Ion Creangă", în cadrul căreia scriitorul român a declarat că nu poate să devină român, deoarece nu poate să vorbească română și nu poate să devină român.

I

PRIMA CĂRȚE DE VERSATIE

În urmă cu 100 de ani, în ziua de 15 iunie, în satul său natal, în apropierea satului Cetatea de Baltă, unde în acel an s-a desfășurat o sărbătoare în cinstea sărbătoririi a 100 de ani de la nașterea sa, în cadrul căreia a fost lansat volumul "Cărțile lui Ion Creangă", în cadrul căreia scriitorul român a declarat că nu poate să devină român, deoarece nu poate să vorbească română și nu poate să devină român. În urmă cu 100 de ani, în ziua de 15 iunie, în satul său natal, în apropierea satului Cetatea de Baltă, unde în acel an s-a desfășurat o sărbătoare în cinstea sărbătoririi a 100 de ani de la nașterea sa, în cadrul căreia a fost lansat volumul "Cărțile lui Ion Creangă", în cadrul căreia scriitorul român a declarat că nu poate să devină român, deoarece nu poate să vorbească română și nu poate să devină român. În urmă cu 100 de ani, în ziua de 15 iunie, în satul său natal, în apropierea satului Cetatea de Baltă, unde în acel an s-a desfășurat o sărbătoare în cinstea sărbătoririi a 100 de ani de la nașterea sa, în cadrul căreia a fost lansat volumul "Cărțile lui Ion Creangă", în cadrul căreia scriitorul român a declarat că nu poate să devină român, deoarece nu poate să vorbească română și nu poate să devină român.

PRIMA CONVERSĂIE

În primăvara anului 2012 am sărbătorit 20 de ani de la lansarea primei mele cărți, "Călătorie în țările măștii". În cadrul evenimentului, organizat de Editura Polirom, la București, am invitat pe scriitorul și jurnalistul Jack Hargreaves, autorul românească a cărții "The Last Days of King Arthur", să ne vorbească despre viața sa profesională și să ne spovejdească ceva din calea sa de scriitor. În următoarele liniștită conversații, am reușit să obținem un interviu cu el, care îl prezintă în continuare.

În primăvara anului 2012 am sărbătorit 20 de ani de la lansarea primei mele cărți, "Călătorie în țările măștii". În cadrul evenimentului, organizat de Editura Polirom, la București, am invitat pe scriitorul și jurnalistul Jack Hargreaves, autorul românească a cărții "The Last Days of King Arthur", să ne vorbească despre viața sa profesională și să ne spovejdească ceva din calea sa de scriitor. În următoarele liniștită conversații, am reușit să obținem un interviu cu el, care îl prezintă în continuare.

– Am aflat din ziar că a murit Edvard Winterson, spuse Jim, așezat în micul cerc de lumină de la lampa mea de citit, în biroul din Jungfrugatan, arătându-mi cu degetul o secțiune din ziar, un necrolog. Medicul de pe secția mea de la Beckomberga. Îl mai ții minte, Jackie?

În timp ce vorbim, stelele se aprind una câte una pe bolta cerului, ca un șirag de perle luminoase peste azurul topit în lumina mută, confuză a serii, și bineînțeles că îmi amintesc de Edvard: cum stătea la intrarea în Stora Mans la lăsarea serii, fumând o țigară, făcând să iasă un singur fuior de fum în lumina cenușie, zâmbind larg când îl zărea pe Jim și cum altă dată am adormit pe cuvertura decolorată a banchetei din spate când m-a dus acasă de la spital.

Jim îmi povestește în lumina catifelată a lámpii că, în timpul cât a fost pacient la Beckomberga, obișnuia să meargă cu Edvard în Mercedesul lui argintiu la petreceri nocturne în Östermalm. La lăsarea serii îl lua din secție și porneau cu mașina pe bulevardul cu arbori de tei din orașul adormit care fusese odată viața lui. Edvard Winterson i-a adus haine de oraș, o cămașă curată, jeans și o jachetă, toate așezate într-un teanc mic, ordonat, pe mașină, și, până să iasă pe porțile spitalului, el deja avea în mâna o țigară și o sticlă de băutură.

– Edvard a fost un om fantastic, spuse Jim și râse. Unde mai pui că era și complet nebun. Ne-am îndrăgostit de aceeași femeie. Sabina. O mai ții minte? Tare sălbatică mai era! Și pentru că Edvard era doar un puști bogat din Östermalm, nu avea nici cea mai vagă idee cum să se poarte cu ea.

Cățiva nori împrăștiați plutesc deasupra desenului șters de cerneală indiană care este cerul, în acea primă după-amiază de iarnă când Jim vine și îmi povestește despre Beckomberga. A venit într-una dintre vizitele sale sporadice la Stockholm, urmând ca în câteva zile să se întoarcă în Cariño, la casa lui de lângă Atlantic. Străriile roșii lăsate de soare care se estompează și buclele de fum care ies din gura lui în timp ce vorbește îmi amintesc de ceața care plutea deasupra districtului atunci când Lone și cu mine am fost să-l vizităm prima oară și de urmele de zăpadă care zăbovesc între clădiri.

În jurul nostru, în timp ce ne plimbam de-a lungul aleilor asfaltate încercând să citim semnele, totul era înghețat. Arăta de parcă cineva tăiase scoarța de pe trunchiurile ude ale arborilor. Parcă mai aud și acum strigătele ascuțite ale coțofenelor făcând ecou între clădirile curții ca o baracă în timp ce ne grăbeam spre Stora Mans. Lone, cu o haină roșie și încălțată cu cizme, mergea aplecându-se ușor în față, cu mâinile ținând strâns de revere, de parcă înainta printr-o furtună. Jim avea chipul palid și lipsit de orice urmă de zâmbet, ochii sticloși, iar mâinile îi tremurau atât de tare când încerca să aprindă o țigară,

încât fu forțat să renunțe și s-o pună deoparte. Lone, care de altfel renunțase la fumat, a luat pachetul și a aprins una pentru el și încă una pentru ea. A tras câteva fumuri rapide, după care a strivit țigara sub călcâiul cizmei.

Jim: am încercat de multe ori înainte, dar niciodată foarte în serios. De multe ori când Lone venea de la serviciu, mă găsea cu capul în cuptorul cu gaz. Un buchet de trandafiri pe masa din bucătărie și gazul pornit. Acelea erau experimente. De data asta a fost ca o cădere în gol. Am căzut și am continuat să cad.

Prietenii pe care Jim și-i făcuse la spital îi spuneau Jimmie Darling. După un timp, și eu am început să-i spun Jimmie Darling, atunci când stăteam împreună cu ceilalți pacienți pe panta mică încurajând de puieți de mesteacăn. Fumul care se ridică din țigări era ca un semnal pentru cei care se aflau de partea cealaltă a gardului, un salut pentru lumea de dincolo. Am adumat mucurile și i le-am dat lui Jim și Sabinei și mai târziu lui Paul.

- Jimmie Darling?
- Da.
- O să te faci bine, da?
- Nu știu, Jackie.
- Nu vrei să fii bine?
- Nu mai știu ce vreau. Nu știu ce înseamnă să fii bine. Și aici mă simt ca acasă, mai mult decât m-am simțit în altă parte. Oamenii de aici sunt diferenți, nu au nimic și am învățat asta: că nu contează ce ai sau unde locuiești – este la fel pentru toată lumea, nu ai cum să te aperi.

Respectă te aperi de ce anume?

– Nu ştiu. De singurătate... de vreo prăpastie interioară.

– Deci nu o să te mai întorci?

– Încă nu ştiu, Jackie. Nu mă aştepta.

Sabina stătea întinsă pe burtă în iarba neagră de lângă capelă cu o carte deschisă în fața ei.

– Nu cer decât libertate, spuse ea și, în timp ce-și ridică privirea către mine, pupilele i se dilatau în ciuda soarelui strălucitor, până când din ochii ei nu a mai rămas decât o cerneală neagră și impresia durerii pure. Iar când libertatea îmi este refuzată, aşa cum se întâmplă de fiecare dată, mi-o iau oricum.

Nu o să-i uit niciodată ochii, cum se măreau și se micșorau în lumina puternică de sub arborii de la Beckomberga. Mari, negri și imobili pe chipul ei, întăriți de droguri și de alcool. Pentru multă vreme, ea a reprezentat pentru mine imaginea viitorului. Acum nu mai ştiu. Într-o seară, în timp ce stăteam la fereastra Rezervei 6, am văzut-o alergând pe mal lângă mesteceni, în spatele unității Stora Mans cu Edvard în urma ei. Lângă stejarul mare, acesta a prins-o și a trântit-o jos. I-a smuls colierul și perlele împrăștiindu-le prin iarba, într-o cascadă de picături albastre.

Timp de mai multe luni am găsit perle în iarba de sub stejar. Aveau albastrul florii de porumb, indian, precum cerul, care se decolorează din ce în ce mai mult odată cu timpul. Ploaia le-a decolorat complet pe unele dintre ele și sunt albe ca fildeșul, înălbite. La început am vrut să le dau înapoi, dar mai târziu n-am mai avut cui.

Jim seamănă cu un băiețel în vîrstă când stă pe fotoliul lăsat, făcându-l să pară enorm, cu picioarele sale lungi și subțiri împinse în față neglijent. Fotoliul este unul dintre puținele lucruri care rămân după Vita și Henrik, restul a dispărut, au fost vândute de mult, când Jim a avut nevoie de bani. În fotografii, ei devin din ce în ce mai tineri pe măsură ce noi, ceilalți, îmbătrânim. Vita avea până în patruzeci de ani când a murit, puțin mai Tânără decât sunt eu acum. Din vechile fotografii alb-negru de nuntă, încă ne mai privește cu ochii strălucitori.

Nimeni nu se gândeau vreodată că Jim o să îmbătrânească. Mereu a fost dincolo de limitele timpului și a trăit potrivit propriilor reguli, ca un copil mare, periculos și nesupus, și mereu i-a plăcut prea mult moartea pentru că oricine să și-l poată imagina în declinul vîrstei. Uneori mă gândesc că Jim a reușit să evite tot impactul vieții de după adolescență, al îmbătrânirii, și că mereu a făcut ce a avut chef să facă, și-a urmat toate dorințele și instințele: necinstea, decepția, băutura și părăsirea. Nu cred că a iubit vreodată pe cineva. Nu pe mine, sau pe frații mei vitregi, poate nici pe Lone.

– Haide, Jackie, spuse el, fără să realizeze că anul viitor va avea săptămâni de ani. Eu nu voi fi niciodată bătrân. Am trăit prea intens pentru asta. și nu mi-am dorit niciodată să trăiesc. Nu întocmai. Nu ca tine.

S-a hotărât să moară, din nou. A anunțat asta, în câteva cuvinte, imediat ce a intrat pe ușă în Jungfrugatan.

Respect - Nu vreau să fiu bătrân, Jackie. Nu mai am pentru ce să trăiesc.

A venit la Stockholm să-și ia la revedere de la mine și de la Marion. În următoarele câteva luni plănuiește să înoaite în larg, în micul golf din nordul Spaniei. A păstrat o cutie de somnifere *Imovane* și mi-a cerut binecuvântarea. Iar eu i-am dat-o, pentru că, în general, îi dau ce-mi cere. Mereu am fost redusă la tăcere de prezența lui și toate gândurile îmi sunt șterse.

- Fă cum vrei, Jim! îi spun eu, rece. Așa ai făcut mereu.

După ce ne-a lăsat pe Lone și pe mine, alegând să stea într-o cămăruță închiriată în Observatoriegatan, Jim a început să-mi scrie. Asta se întâmpla înainte să se ducă la Beckomberga.

„Jackie, trebuie să mă ajuți, te rog. Treci pe la mine după școală, Jackie. Ești singura care mă poate salva acum. Vrei să vii? E atât de puștiu aici.“

Nu i-am răspuns niciodată la scrisori pentru că nu aș fi știut cum să-i răspund, dar și pentru că am avut mereu senzația că nu l-aș fi putut salva pe Jim nici dacă aș fi încercat. În final, a fost de fiecare dată salvat de altcineva, de o femeie ca Sabina, sau de alcool.

Jim parcă nu mai este el. Chipul său este palid în ciuda soarelui arzător peste casa din Cariño. Este îmbrăcat într-un costum modern, cu câteva mărimi mai mari pentru el, și cu pantofi eleganți, genul de haine pe care nu le-ar fi

purtat niciodată înainte. Pe vremuri purta mereu jeanși, tricouri prespălate și pantofi sport. Arată de parcă s-ar fi îmbrăcat pentru propria înmormântare. Și lumina pe care o avea mereu nu mai este. Lumina frumoasă, însățitoare, dezolantă, care se revârsa, iluminând noaptea din jurul lui și trădând un fel special de intensitate și nesăbuință, ceva de neoprit, un foc aprig, cea mai mică picătură. Un iris albastru-închis este înnourat de o peliculă ușor lăptoasă, iar privirea lui este neliniștită, bănuitoare. Fără femei și alcool, fără strălucirea pasiunii sexuale pentru distrugere, din el nu mai rămâne decât cenușa, un trup bătrân într-un costum prea mare, fără un viitor, fără speranță. Ca un triton care se plimbă în aerul de vară, cu corpul lui mic și elastic, încordat, purtând strălucirea dată de la apă, debordând de viață și energie, care mai apoi se usucă în frigul iernii.

Cu mult timp în urmă, credeam că familia noastră a fost binecuvântată cu o lumină specială, credeam că nu ne va atinge niciun rău. Jim avea un fel de a vorbi despre lume care mă făcea să mă simt exaltată și aleasă, iar când îi ascultam poveștile despre viața noastră, lumea din jurul nostru se lumina. Când am venit la Beckomberga și i-am cunoscut pe bătrâni care vorbeau despre ei însiși precum aristocrații și membrii Casei regale, am recunoscut în ei ceva din Jim. Și viețile lor erau nevăzute, înălțătoare, elevate. Pluteau singuri, ușor deasupra vieților tuturor celorlalți. În sinea lor, ei mergeau prin lume în calești de aur, adorați și temuți de toți.

Dincolo de fereastra mea, razele albe ale soarelui de iarnă învăluie pinii transformând vârfurile acestora în aur, înainte să dispară în spatele bisericii Hedvig Eleonora. Pentru o secundă, îmi imaginez copacii uriași în flăcări. Rădăcinile și trunchiurile goale ard ca flăcările în semiușoară, dar strălucirea palid-aurie se transformă în curând în umbre. Este o iarnă neobișnuită de caldă, înșelătoare de blândă.

Când ne-am întâlnit azi mai târziu în parcul Humlegården, Jim arăta slab, nesigur pe picioare deși era treaz, dezorientat în noua Stockholm. Dacă el a îmbătrânit, nici eu nu mai pot fi Tânără, m-am gândit, în timp ce stăteam și mă uitam cum mă caută neliniștit din priviri, prin mulțime, ca un copil pierdut de părinți. Lone e mai atemporală, uneori ea pare mai Tânără ca mine. Nu am auzit-o niciodată vorbind de rău pe cineva, nu despre Jim, sau despre oricine altcineva. Cred că ea are o aptitudine specială pentru dragoste. Marion este atrăsă de ea ca de o floare.

— Povestește-mi mai multe despre Edvard, îi spun lui Jim, care stă în cercul luminii moi a lămpii. Am senzația intensă că el chiar este pe ducă și că acesta este ultimul nostru timp petrecut împreună înainte să dispară în sfârșit. El continuă să vorbească de parcă lumina orei albastre se scufundă rapid și este înlocuit de strălucirea rece a felinarelor stradale.

Când el și Edvard s-au întors în zori la spital, i s-au înapoiat hainele de spital și ceva care să îl ajute să doarmă,

o tabletă mică și roz pal. Edvard a oprit mașina la o distanță mică și l-a lăsat să se schimbe la adăpostul unor pini. Jim a fost lăsat să intre în Rezerva 43. S-a strecurat pe lângă asistenta turei de noapte și s-a întins să doarmă puțin înainte de ora deșteptării. Câteva ore mai târziu, Edvard și-a reluat poziția oficială în spatele biroului său. Purta împreună cu Jim discuții lungi în timpul sesiunilor de terapie, despre singurătate și lipsa de sens totală. Edvard spuse:

— Nu ai cum să știi dacă cineva chiar vrea să își ia viața.
Și el a continuat:

— Jim, eu nu cred că tu vrei să mori. Nu ești un caz de sinucidere. Cred că ești disperat să îți revezi mama, pe Vita, pentru că vrei să o întrebi ceva. Vreau să îmi faci o promisiune. Atâtă vreme cât facem excursiile noastre nocturne, vreau să încetezi. Eu am nevoie de cineva ca tine.

Jim îmi oferă zâmbetul lui larg în timp ce stă vizavi, în fotoliul de catifea, și aprinde o țigară proaspătă din căptul celei vechi.

— Edvard mereu spunea că nu sunt bolnav. „Jim, tu chiar nu ar trebui să fii aici“, spunea el. „Mașina o să te aștepte la zece și jumătate în fața unității Stora Mans.“

Întind mâna spre Jim ca să mai aprind o țigară. Întunericul s-a așternut în jurul nostru și chipul său este lumanat de mica flăcăra a chibritului și apoi de lumina țigării ce se mișcă prin întuneric.

— Unde crezi că sunt acum?
— Cine?

Vechii pacienți de la Beckomberga.

- Aici, spune el, râzând, pe fotoliul tău.
 - Dar restul?
 - Or fi și ei pe acolo, pe undeva.
 - Da, dar *unde* sunt?
 - Pe străzi, în hoteluri și în încisori, bănuiesc. Sau sub poduri. Unde altundeva să fie?
 - Și tu, Jim, tu unde ești?
 - Aici, cu tine, Jackie.
 - Știi asta, dar ești mai fericit acum?
 - Nu voi fi niciodată fericit, dar mă descurc, totuși.
-

– De viață, presupun.

- A, asta!

Lone râde ușor, scurt, bland și zgomotos totodată, iar râsul ei învăluie lumea în mrejile fabulelor, înainte de a mi se sustrage din gânduri.

– Dar de ce a fost internat la Beckomberga dacă nu a fost din cauza alcoolului? întrebă Lone, care stă sub cerul înstelat în haina ei, privind în sus, spre silueta spitalului Beckomberga în noapte. Pare la fel de Tânără ca întotdeauna, chiar dacă în păr i-au apărut șuvițe cenușii și fire albe ce îi ies ca niște raze de lună. Este un vis de-al meu, că Lone o să se întoarcă înapoi cu mine la spital. Aici, în azilul părăsit, unde nu sunt decât Jim și noaptea, unde e ceva de neimaginat de care am încercat mereu să stau departe, un soi de brutalitate și iubire imensă laolaltă.

– Nu știu, spun eu. De ce unii oameni nu se pricep să se apere singuri?

Nori sulfuroși încruntați pe cer, deasupra noastră, anunță o furtună. Uneori am senzația că Lone nu a fost cu adevărat atinsă de viață, că după toți acești ani cu Jim ea s-a retras ca un animal rănit.

– De ce ar trebui să se apere singur?